

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARINI İNCELEME
ALT KOMİSYONU**

**Sincan Ceza İnfaz Kurumları İnceleme
Raporu**

**28. Dönem 2. Yasama Yılı
2023**

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	2
2. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI.....	2
3. İLGİLİ DÜZENLEMELER	3
4. İNCELEMELERDE İZLENEN USUL	3
A. Genel Olarak.....	3
B. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna Yapılan Başvurular	4
5. İNCELEMELER	5
A. CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA BİLGİLENDİRME	5
a. Sincan 1 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme	5
b. Sincan 2 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme	5
c. Sincan 1 No'lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme	6
d. Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme	7
e. Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme	7
B. HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER, ULAŞILAN TESPİTLER VE SONUÇLAR.....	8
a. Sincan 1 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu.....	8
b. Sincan 2 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu.....	11
c. Sincan 1 No'lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu.....	12
d. Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu.....	13
e. Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	14
6. DEĞERLENDİRMELER	15
a. İnfaza Hâkim Olan Temel İlkeler	15
b. Kurum Kapasitesi.....	16
c. Muayene, Tedavi ve Hastaneye Sevk.....	16
d. Havalandırmanın Üzerinin Fens Teli İle Kapatılması.....	19
e. Süreli veya Süresiz Yayınlardan Yararlanma	19
f. Radyo, Televizyon Yayınları ile İnternet Olanaklarından Yararlanma	22
g. Beslenme	23
h. Ziyaret Sürelerinin Fiilen Kullandırılması	24
i. Kütüphaneden Yararlanma	24
j. Dilekçe Hakkının Kullanılması	24
k. İnfaz Koruma Memurlarının Durumu.....	25
7. SONUÇ	25

1. GİRİŞ

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 28'inci Yasama Dönemi 1'inci Yasama Yılı'nın 5 Temmuz 2023 tarihli 2'nci toplantısında kurulan Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu, 26/10/2023 tarihinde Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde incelemelerde bulunmuştur. İncelemeye Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu Başkanı ve Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim YURDUNUSEVEN, Adıyaman Milletvekili Abdurrahman TUTDERE, Adıyaman Milletvekili Mustafa ALKAYIŞ, Bursa Milletvekili Mustafa YAVUZ, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk TÜRKOĞLU, Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait YAZ, İstanbul Milletvekili Adem YILDIRIM, Ordu Milletvekili Naci ŞANLITÜRK, Şanlıurfa Milletvekili Mahmut TANAL, Şırnak Milletvekili Nevroz UYSAL ASLAN ile yasama uzmanları Ahmet KAYMAZ ve Hayrettin YILMAZ iştirak etmiştir.

2. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Dünyada ve ülkemizde insan haklarına saygı, bu konudaki gelişmelerin izlenmesi suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunun sağlanması ve başvuruların incelenmesi amacıyla kurulan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 05/12/1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu uyarınca görevleriyle ilgili olarak bakanlıklar ile genel ve özel bütçeli dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi isteme ve buralarda inceleme yapma ve ilgililerini çağırıp bilgi alma yetkisine sahiptir (m. 5). Komisyon, incelemelerini kendisi yapabileceği gibi alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilmektedir (m. 6).

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde yukarıda zikredilen hükümler uyarınca kurulan Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu, mevzuat ve uygulamadan kaynaklanan insan hakları ihlallerinin incelenmesi amacıyla ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmaktadır.

Alt Komisyon hem uluslararası hukuk hem de iç hukuk düzenlemelerini göz önünde bulundurmak suretiyle yaptığı incelemelerde; tespit ettiği ihlal ve sorunların giderilmesi, ihlal veya sorun yaşanmayan alanlarda ise mevcut koşul ve imkânların daha da iyileştirilmesi amacıyla atılması gereken adımlarla ilgili olarak ulaştığı sonuçları, doğrudan ilgisi olması

hasebiyle Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşmaktadır.

Alt Komisyon, yapılan incelemelerde ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunlarını da yerinde incelemek suretiyle bütüncül bir yaklaşımla sorunların tespitine ve çözümüne ilişkin öneriler ve girişimlerde bulunma imkânına sahip olmaktadır.

3. İLGİLİ DÜZENLEMELER

Alt Komisyon, incelemelerin Anayasa başta olmak üzere konuyla ilgili uluslararası ve iç hukuk düzenlemelerinin ışığında yapılmasına büyük önem vermektedir. Yapılan incelemelerde; Anayasa, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan diğer alt düzenlemeler ile Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “*Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar*”, 9 Aralık 1988 tarihli “*Herhangi Bir Biçimde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü*” 14 Aralık 1990 tarihli “*Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler*”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “*Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni*” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı ve ilgili diğer mevzuatı dikkate alınmaktadır.

4. İNCELEMELERDE İZLENEN USUL

A. Genel Olarak

Ceza infaz kurumlarında gerçekleştiği iddiasıyla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan başvurular, inceleme öncesinde komisyon uzmanları tarafından gerek ceza infaz kurumu tipi gerek ihlal iddiası temelinde sınıflandırılmakta ve yapılan incelemelerde öncelikle göz önünde bulundurulmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında yapılan incelemelerde öncelikle infaz kurumuyla ilgili bilgilendirme toplantısı yapılmaktadır. Bu kapsamda Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı Mehmet YILMAZ, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Serkan BAŞOK, Ankara Cumhuriyet Başsavcı

Vekili Vural BALCI ve diğer yetkililerin de katıldığı bilgilendirme toplantısında ceza infaz kurumları hakkında açıklamalarda bulunulmuş ve sorulan sorularla ilgili bilgi verilmiştir.

Bilgilendirme toplantısından sonra Alt Komisyon, Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, Sincan 1 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, Sincan 2 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, Sincan 1 No'lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ve Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur.

Yukarıda zikredilen kurumlarda yapılan incelemelerde rastgele seçilen koşullarda barındırılanların şikâyet ve talepleri, ceza infaz kurumundan herhangi bir yetkili ve görevli nezareti olmaksızın dinlenmiştir.

B. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna Yapılan Başvurular

İnceleme yapılan Ceza İnfaz Kurumlarından 28'inci Yasama Döneminin başından incelemenin yapıldığı güne kadar İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna; genel olarak sağlık sorunlarıyla yeterince ilgilenilmemesi, tedavilerin geç veya hiç yaptırılmaması, nakil taleplerinin yerine getirilmemesi, hükümlü ve tutukluların sosyal faaliyetlerden ve iletişim imkânlarından yararlanılmadığı, açık görüş süresinin yetersizliği, kantinde satılan ürünlerin yüksek fiyatlı olması, dilekçelerin Kurum yönetimi tarafından işleme alınmadığı, istenilen televizyon kanalları ve gazetelere erişilemediği, idare ve gözlem kurulu kararlarından memnuniyetsizlik, disiplin cezalarından memnuniyetsizlik, fiziki koşulların yetersizliği ve tutuksuz yargılanma talepleri konularında başvurularda bulunulmuştur.

Yapılan başvurulardan bir kısmı özellikle tutukluluk sürelerinin uzun veya tutuklama kararlarının haksız olduğu dolayısıyla tutuksuz yargılanma taleplerine ilişkindir. Söz konusu başvurular, Anayasanın 138. maddesi kapsamında yargı organlarının görev alanına girdiğinden ilgililere, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından herhangi bir işlem yapılamayacağı bilgisi verilmiştir.

Diğer başvurular ise ilgisine göre uygun görülen kurumlara gönderilmiş ve yapılan inceleme sonucunda Komisyonumuza gönderilen cevaplar çerçevesinde işlem tesis edilmiştir.

5. İNCELEMELER

A. CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA BİLGİLENDİRME

a. Sincan 1 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme

Sincan 1 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu hükümlü ve tutukluları barındırmak, ıslah etmek, eğitmek, meslek edindirme kursları ile meslek sahibi yapmak ve topluma kazandırmak amacı ile 30/06/2006 yılında faaliyete geçmiştir. Kurum Sincan Yenikent Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde yer almaktadır.

Kurumun temeli perde beton sistemi olup iki katlı inşa edilmiştir. Sincan 1 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu oda sistemi şeklinde yapılmıştır. Kurumda 60 adet 28 kişilik çoklu koğuş, 1 adet 22 kişilik hasta ve engelli koğuşu, 4 adet 3'er kabinli 6 kişilik koğuş, 38 adet tek kişilik oda ve 2 adet süngerli (yumuşak) oda, 2 adet 6'şar kişilik revir odası mevcut olarak bulunmaktadır. Çoklu odaların içerisinde 7 yatma kabini, 1 ortak kullanım alanı, 2 banyo, 2 tuvalet ve odaya ait havalandırma bahçesi bulunmaktadır.

Kurumun ilk açıldığındaki hükümlü ve tutuklu barındırma kapasitesi 1.327 iken daha sonra kapasite artışı yapılarak odalara ranza eklenmiş ve kapasite 1.764 kişiye yükseltilmiştir. Kurumda 2 adet açık spor alanı, 1 adet kapalı çok maksatlı salon, içerisinde 7.950 adet kitap bulunan 1 kütüphane, 2 berberhane ve 1 terzihane ve İşyurdu bünyesinde faaliyet gösteren çamaşırhane bulunmaktadır.

Kurumda toplam 7 iş atölyesi bulunmaktadır. Bunlardan 2'si Meslek Edindirme Kursu olarak faaliyet göstermektedir. Kurumda 1 eş görüş odası ve 1 de baba- çocuk görüşme odası bulunmaktadır.

Kurumda 19/10/2023 tarihi itibarıyla 2.519 hükümlü, 31 tutuklu ve 34 hükümözlü olmak üzere toplam 2.584 hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır.

b. Sincan 2 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme

Sincan 2 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 30/06/2006 tarihinde, hükümlü ve tutukluları barındırmak, ıslah etmek ve topluma kazandırmak amacıyla açılarak hizmet vermeye başlamıştır. Sincan 2'Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, mimari projesi itibarıyla ile 480 kişilik olup, artan hükümlü tutuklu mevcudu sebebi ile odalara ranza ilavesi yapılmak

sureti ile kapasitesi 1.724 kişiye çıkarılmıştır. 19/10/2023 tarihi itibarıyla kurumda barındırılan tutuklu ve hükümlü sayısı 2.305'tir.

Kurum, betonarme ve iki katlı olup A, B, C, D, E ve F olmak üzere toplam 6 bloktan teşekkül etmektedir. Ayrıca kurumun ön tarafında bağımsız olarak ziyaretçi kayıt binası mevcuttur. A, B, C, E ve F bloklarda hükümlü ve tutukluların bir, üç ve yirmi sekiz kişilik yaşam üniteleri, sosyo-kültürel faaliyetlere yönelik iş atölyeleri, dersliklerin, spor ve sahne aktivitelerinin yapılabileceği çok amaçlı salon ve açık spor alanları yer almaktadır.

Kurumda hükümlü ve tutukluların kaldığı 58 adet 28 kişilik ünite, 3 adet 3 kişilik ünite, 1 adet 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 18'inci maddesinden barındılmakta olan tutuklu-hükümlüler için oda, 38 tek kişilik oda, 3 hasta odası ile 2 muhafazalı güvenlik odası mevcuttur.

Kurumda, 2 katlı ve 14 odadan oluşan eş görüş odası bulunmaktadır.

c. Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme

Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 11/11/2019 tarihinde açılmış olup, Kuruma hükümlü tutuklu alımına 16/07/2020 tarihinde başlanılmıştır.

Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 3 kat ve 5 bloktan oluşmaktadır. Blokların dördünde (A, B, C ve D) 350 adet tek kişilik oda, birinde 45 adet 3 kişilik oda ve 25 adet havalandırma alanı bulunmaktadır. Tek kişilik odalar 15,8 m², üç kişilik odalar yatakhane ve ortak yaşam alanı ayrı olmakla beraber 32 m² büyüklüğündedir. Kurum ısınma sistemi kaloriferli olup ısınma ve sıcak su ihtiyacı Sincan Kampüs Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından sağlanmaktadır.

Kurumda hükümlü ve tutukluların kullanımında olan 28 kapalı görüş alanı, 34 açık görüş alanı, 12 avukat görüş alanı, 69 hobi atölyesi, 4 açık spor alanı, 1 kapalı spor alanı ve 224 ankesörlü telefon bulunmaktadır.

19/10/2023 tarihi itibarıyla Kurumda 343 hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır.

d. Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme

Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 30/06/2006 tarihinde hizmete açılmıştır.

Ceza infaz kurumunda dokuzar kişilik 36 ünite, 2 geçici ünite, 2 engelli odası, 12 müşahede ve 2 yumuşak oda bulunmaktadır. Kurumdaki ünitelerde her hükümlü ve tutukluya bir tane olmak üzere toplam 9 oda yer almaktadır.

Kurumda, 19/10/2023 tarihi itibarıyla hükümlü ve tutuklu olarak 303 kişi barındırılmaktadır.

e. Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Bilgilendirme

Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ankara ili Sincan ilçesinde, Sincan şehir merkezine 8 km. uzaklıkta kurulan Ceza İnfaz Kurumu Kampüsü içerisinde yaklaşık 7.000 m² alan içerisinde 3 kısım üzerine kurulmuş olup, 2020 yılında 4. kısım eklenerek 0-6 yaş çocuğu yanında olan anne ve hükümlü ve tutukluların kullanımına açılmıştır.

Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu toplamda 4 kısımdan oluşmakta olup, 1 ve 2'nci kısımlarda 6 blok şeklinde toplam 288 kişi kapasiteli, 24 kişilik 24 oda bulunmaktadır. 3'üncü kısımda 28 kişilik kapasitesi olan 4 adet 7 kişilik oda, 36 kişi kapasitesi olan 3 kişilik (artırılmış kapasitesi ile 6 kişilik) 12 oda bulunmaktadır. 4'üncü kısımda ise 48 kişi kapasiteli 6 adet 8 kişilik oda bulunmaktadır. Ayrıca kurumda 2 adet geçici oda ve 1 adet müşahede odası da bulunmaktadır. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası hükümlüleri tek kişilik odalarda barındırılmakta olup, günde bir saat havalandırmaya çıkmaları sağlanmaktadır. Ayrıca idare ve gözlem kurulu kararı ile havalandırma saatlerinde değişiklik yapılan hükümlüler bulunmaktadır.

Kuruma ait tekstil ve mantı atölyesi bulunmaktadır. Üretilen ürünlerin satışı için satış ve pazarlama odası bulunmaktadır. Kurumda 1 kütüphane, 6 dersane, 1 bilgisayar odası, 3 faaliyet (örgü, resim, boyama.) atölyesi bulunmaktadır. Halk eğitim merkezinde görevli öğretmen eşliğinde hükümlü ve tutukluların eğitimi için açılan bayan kuaför salonu faaliyet göstermektedir.

Kurum bünyesinde 1 revir odası, 1 yataklı revir odası, 1 muayene odası, 1 dış muayene odası ve 1 pansuman odası bulunmaktadır. Kurumda bulunan sağlık biriminde 3 sağlık memuru,

1 diş hekim, Sağlık Bakanlığından görevlendirilen 1 aile hekim ve Aile Sağlık Merkezinden görevlendirilen 1 hemşire görev yapmaktadır.

Kuruma ait kullanılmakta olan toplamda 12 ankesörlü telefon ve ACEP Projesi kapsamında görüntülü telefon ile de görüşme yaptırılan 38 kabin bulunmaktadır.

Hükümlü ve tutuklular sosyal faaliyetler çerçevesinde spor ve kütüphane faaliyetlerinden yararlandırılmaktadır. Hlihazırda kuaför kursu, bilgisayar kursu ve iki adet el sanatları atölyesi, 0-6 yaş çocuklar için kreş faaliyeti, resim, tekstil atölyesi ve mantı atölyesi aktif olarak devam etmektedir.

19/10/2023 tarihi itibarıyla Kurumda bulunan hükümlü ve tutuklu sayısı 504'tür. Kurumda annesiyle birlikte kalan 0-6 yaş aralığında ocuk sayısı 26'dır.

B. HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARLA YAPILAN GöRüşMELER, ULAşILAN TESPİTLER VE SONUÇLAR

a. Sincan 1 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Yukarıda bahsedilen bilgilendirme toplantısının ardından Alt Komisyon, Sincan 1 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. Yapılan incelemelerde rastgele seçilen koğuşlarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevliler olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

Kurum girişinde beklemekte olan ziyaretçilerle yapılan görüşmelerde, ziyaretçiler tarafından, görüşlerin 30 dakika kadar yaptırıldığı ve bu sürenin uzatılması gerektiği; Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünün büyüklüğünden dolayı, Kampüs içerisi ulaşımın kolaylaştırılması amacıyla ring konulması talepleri dile getirilmiştir.

Kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklular tarafından;

24 kişilik odalarda 44 kişinin beraber kaldığı ve yatakların sırayla kullanıldığı, yerde yatanlar olduğu,

Yemeklerden genel olarak memnun olunduğu,

Televizyon kanallarının az olduğu, Meclis TV'nin sistemde olmadığı, sinema kanalları istendiği,

Spora haftada bir saat kadar çıkarıldıkları, sadece kendi koğuşlarından olanlarla spor yapmalarına izin verildiği, başka koğuşlardan hükümlü ve tutuklularla sohbet etmelerine izin verilmediği,

Kuruma ilk girişte yapılan aramalarda üzerlerinde iç çamaşırı ile arama yapıldığı, elektronik kapıdan geçirildikleri ancak çıplak arama yapılmadığı,

Odada sabit olarak 6 kitap tutulabildiği, Kurum kütüphanesinden ise haftada 1 kitap alınabildiği, dolayısıyla odada kişi başına 7 kitap tutulabildiği, dini kitapların bu sayıya dâhil edilmediği,

Kantin fiyatlarının yüksek olduğu, kişi başı haftalık harcama limitlerinin 2.500 TL olduğu, sigara fiyatlarının yüksek olduğu, kantinde tütün ve makaron satılması gerektiği,

Boncuk vb. el işleriyle uğraşmak istedikleri ancak bu tür hobilerle uğraşmak için gerekli aletlerin yasaklandığı,

İşyurdunda toplamda 20 kişinin çalıştığı, Kurum kalabalık olduğu için bu 20 kişinin arasına seçilmenin zor olduğu, işyurdu kapasitesinin artırılması gerektiği,

Revire çıkmakta ve Kurum içindeki hastaneye gitmekte sorunlar yaşadıkları, 3 aydır revire çıkamayanların olduğu; Kurum dışı hastane sevklerinin çok geç yapıldığı; dış doktoruna çıkmanın çok uzun sürdüğü, 5 aydır dış tedavisi görmeyi bekleyenlerin olduğu,

Revire çıkarıldıkları zaman kelepçe takılmadığı, dış sevklerde ise doktorun talebi üzerine kelepçenin çıkarıldığı,

Verilen sıcak ve soğuk su miktarının yeterli olduğu ancak suların çok klorlu olduğu,

Pencerelerdeki fens tellerinin çok sıkı bir şekilde imal edildiği, bunun da hava girişini engellediği,

Yazılan dilekçeler için Kurumdan çıkış numarası istendiği ancak bu numaraların verilmediği, Kuruma yazılan dilekçelere cevap verilmediği, Adalet Bakanlığına nakil talebiyle yazılan dilekçelere cevap verilmediği,

Görüşlerin net olarak 35 ila 40 dakika arası yaptırıldığı, bu sürenin uzatılması gerektiği,

Açık görüş günlerinde, ziyaretçilerine kantinden aldıkları yiyeceklerden ikram etmek istedikleri ancak buna izin verilmediği,

ACEP (Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi) kullanımının aile bireyleriyle sınırlı tutulduğu, görüşülen kişilerin kapsamının genişletilmesi gerektiği, ACEP’le görüşme yapılan kabinlerin ses yalıtımının olmadığı ve bu durumun mahremiyete zarar verdiği,

Koğuş aramalarının ayda 2 defa ve rastgele günlerde yapıldığı, aramalarda bir sıkıntı yaşamadıkları,

Korona salgını döneminde ücretsiz temizlik malzemesi verildiği, bu uygulamaya geri dönülmesi gerektiği; Kantinde çamaşır suyu satılmadığını ve bu durumun hijyen açısından sorun oluşturduğu,

Kuruma girişte kol saatlerinin, terlik, bardak ve tespih gibi malzemelerinin alındığını ve geri verilmesi gerektiği,

Ailelerinin gönderdikleri iç çamaşırlarının kendilerine verilmediği; kıyafet ve ayakkabı olarak toplamda 30 parça eşyaya izin verildiği,

Radyolarının kendilerinde olduğu ve bu konuda sorun yaşamadıkları,

şeklinde şikâyet, talep ve beyanlarda bulunulmuştur.

Kurum revirinde görevlilerle yapılan görüşmelerde, her koğuşun revire çıkma gününün belli olduğu ve sırayla hizmet verildiği, acil hastalar yönünden ciddi bir sirkülasyon olduğu (kalp krizi, düşme vb. nedenlerle); dış hekimliği odasında yapılan görüşmelerde, günde 20 kadar hastaya bakıldığı ancak yetersiz kaldığı, Kuruma bir hekimin daha görevlendirilmesi gerektiği bilgisi verilmiştir.

Kurumda bulunan mahrem görüş odaları ve çocuk görüş odaları incelenmiş ve koşullarının yeterli olduğu müşahade edilmiştir.

b. Sincan 2 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Alt Komisyon, Sincan 2 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. Yapılan incelemelerde rastgele seçilen koğuşlarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevliler olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

Kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklular tarafından;

28 kişilik koğuştaki 40 kişi kalındığı, 12 kişinin yerde yattığı,

Üniversitede kayıtlı olanlar için koğuştaki ders çalışacak bir alan bulunmadığı, ders çalışabilmek için kütüphaneye götürülmedikleri, bilgisayar kullanımına izin verilmediği, sadece sınavlara götürülüp getirildikleri,

Kuruma ilk girişte ve sonrasında da zaman zaman Kurum personelinden fiziksel şiddet gördükleri, bahsi geçen darp olaylarının kameraların bulunmadığı alanlarda gerçekleştiği, bu konu hakkında verdikleri dilekçelere Kurum idaresince işlem yapılmadığı; Kurum personelinin konuşma üslubunun kaba ve yaralayıcı olduğu,

Kuruma ilk girişte yapılan aramada iç çamaşırlarının çıkartılmadığı, Kuruma ilk girişte saçlarının ve sakallarının rıza aranmaksızın çok kısa kesildiği,

Sakalı uzamış hükümlü ve tutukluların görüşe çıkarılmadığı, tıraş makinesinin ayın ikinci ve son haftası verildiği ve saat 16.00'da alındığı, tıraş makinesinin daha sık verilmesi gerektiği,

Yemeklerin kötü yapıldığı ve malzemenin heba edildiği, yeterli miktarda verilmediği, dökülen yemekler olduğu,

Talep etmelerine rağmen bazı televizyon kanallarının kanal sistemine eklenmediği, Meclis TV'nin televizyon kanalları arasında bulunmadığı,

Kurum listesinde 12 adet gazete bulunduğu ve sadece listede bulunan gazetelerin verildiği,

3 ayda bir kez 45 dakika kadar halı sahaya çıkarıldıklarını, kapalı spor salonuna çıkmakta sıkıntı yaşadıklarını,

Kantinde satılan ürünlerin fiyatlarının çok yüksek olduğu,

Görüşlerin 30 dakika kadar yaptırıldığı, yolda geçen sürenin de görüşe dâhil edildiği,

Revirde bulunan doktorun kendilerine kötü muamelede bulunduğu, doktorun kendileriyle ilgilenmediği, yüzeysel bir sağlık hizmeti aldıkları, hastaneye sevk edilmenin çok zorlaştırıldığı,

Gümüş atölyesinden satın alınan zincirlerin toplandığı, kantinde satılan kol saati dışında aksesuar kullanmalarına izin verilmediği,

Soğuk su miktarı açısından sorun yaşamadıkları ancak verilen sıcak suyun yeterli olmadığı, kişi başına 5 ila 6 dakika arasında sıcak su kullanılabildiği,

Bazı günler, günde 5 ila 6 saat arası elektrik kesintisi olduğu ve bu duruma müdahale edilmediği,

Acil butonuna basıldığı zaman Kurum personelinin kötü muamelede bulunduğu,

Yataklar yenilenmediği için yeni gelenlerin eski yatakları kullandığı, bu durumun uyuz salgınına neden olduğu; çamaşırlarının çamaşırhanede yıkandığı ancak nevresim ve battaniyeleri kendilerinin yıkadığı; hasta koğuşunun çok kötü durumda olduğu, bahsi geçen koğuşta zaman zaman 55 kişinin bir arada barındırıldığı,

şeklinde şikâyet, talep ve beyanlarda bulunulmuştur.

Kurumda bulunan gümüş atölyesinde inceleme yapılmış, atölyenin Cumartesi ve Pazar günleri hariç faaliyette olduğu, günlük 100 TL kadar yevmiye ve yılsonunda ise kar payı alındığı bilgisi verilmiştir.

c. Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Alt Komisyon, Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. Yapılan incelemelerde rastgele seçilen koğuşlarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevliler olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

Kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklular tarafından;

Kurumda farklı suç gruplarından olanların yakın odalarda barındırıldığı, bu durumun genel manada huzursuzluğa neden olduğu ve can güvenliğini tehlikeye soktuğu,

Bazı hükümlü ve tutuklular açısından, yemeklerin kalitesi ve yeterliliği konusunda bir sorunun bulunmadığı; bazı hükümlü ve tutuklular açısından ise yemeklerin doyurucu olmadığı,

Kürtçe kitapların ve mektupların kendilerine verilmediği, İngilizce kitapları almakta sorun yaşanmadığı,

Bazı türde ayakkabıların ve kıyafetlerin kendilerine verilmediği,

Bazı günlük ve haftalık gazetelerin talep edilmesine rağmen verilmediği; verilen gazetelerin ücretlerinin ayın başında alındığı, haftalık alınması gerektiği,

İstedikleri bazı televizyon kanallarının sisteme dâhil edilmediği, merkezi radyo siteminde sadece 2 kanal bulunduğu, kendi radyolarını bulundurmalarına izin verilmediği, FM kanallı radyo talep edildiği,

Odada 20 kitap bulundurabildikleri, bu kitaplara sözlüklerin de dâhil olduğu, dini kitapların ve ders kitaplarının bu sayıya dâhil edilmediği, Kurum dışından ayda 3 kitap almalarına izin verildiği,

Havalandırmaya aynı anda 6 kişinin çıkabildiği, bayramlarda toplu bir şekilde sohbet ve kahvaltı benzeri etkinlikler düzenlenebileceği, hobi kurslarının açılması gerektiği,

şeklinde şikâyet, talep ve beyanlarda bulunulmuştur.

d. Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Alt Komisyon, Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. Yapılan incelemelerde rastgele seçilen koğuşlarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevliler olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

Kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklular tarafından;

Televizyon kanallarından şikâyetin bulunmadığı, TRT 2 kanalının listede yer aldığı, daha fazla gazete gelirse kendileri için iyi olacağı, düzenli kitap okudukları ve kütüphaneyi aktif kullandıkları,

2 günde 1 kez açık havaya spor yapmaya çıkarıldıkları, başka koğuşta bulunan hükümlü ve tutuklularla sportif turnuvalar düzenlendiği, beraber kültürel etkinliklere katıldıkları, ancak ortak sohbete çıkarılmadıkları,

Görüşlerin net olarak 1,5 saat yaptırıldığı,

Örgün eğitime devam ettikleri; fayans döşeme, boya ve sıvacılık alanlarında mesleki eğitim aldıkları,

Kışın ısınma yönünden herhangi bir sorun yaşamadıkları,

şeklinde şikâyet, talep ve beyanlarda bulunulmuştur.

e. Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Alt Komisyon, Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. Yapılan incelemelerde rastgele seçilen koğuşlarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevliler olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

Kurumda diğer hükümlü ve tutukluların yanı sıra, 25 anne ve 0-6 yaş arası 26 çocuk barındırılmaktadır. Kurumda çocuklar için düzenlenmiş olan oyun alanı ve kreşte incelemelerde bulunulmuştur. Bu alanların fiziksel koşullarının oldukça iyi olduğu müşahede edilmiştir.

Kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklular tarafından;

Çocukların yaş gruplarına göre her gün oyun alanına ve kreşe çıkarıldıkları,

Havalandırmanın sabah 07.00'dan akşam 18.00'a kadar açık olduğu,

Çocuklar için verilen kahvaltı ve yemeklerin yeterli olduğu ancak hijyenik olmadığı, bazı günler çocuklar için süt verilmediği; yemeklerin çeşitlendirilmesi gerektiği, balık ve et ağırlıklı yemeklerin daha sık verilmesi gerektiği,

Çocuklar için eğitici televizyon kanalı sayısının artırılması gerektiği,

Sportif ve sosyal faaliyetlerin artırılması gerektiği,

Kantinde kadın hijyen ürünlerinin ve çocuklar için ihtiyaç duyulan bazı malzemelerin bulunmadığı, talep edilen bazı gıda maddelerinin bulunmadığı,

Görüşlerin net 1 saat olarak yaptırıldığı ve bu yönden bir sıkıntıyla karşılaşılmadığı,

Yabancı hükümlü ve tutuklulardan bazılarının resmi nikâhlı eşleriyle açık veya kapalı görüş ve telefon görüşü yapmalarına izin verilmediği,

Otizm vb. özel rahatsızlığı bulunan çocuklar için Kurumda eğitim imkânı olmadığından bahisle, bu çocukların Kuruma alınmadığı; buhar makinasına ihtiyaç duyan çocuklar için Kurumda bir makine bulunduğu, bu durumda zaman zaman sıkıntı yaşandığı, bahsi geçen makine sayısının artırılması gerektiği,

şeklinde şikâyet, talep ve beyanlarda bulunulmuştur.

6. DEĞERLENDİRMELER

Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde yapılan incelemelerde gerek Alt Komisyonumuza verilen bilgiler gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler bir bütün halinde değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Komisyonumuz öncelikle infaz hukukunun en temel ilkelerine ilişkin kısa açıklamalarda bulunduktan sonra incelemelerde ileri sürülen şikâyet, beyan ve taleplere ilişkin değerlendirmelerde bulunmayı tercih etmektedir.

a. İnfaza Hâkim Olan Temel İlkeler

Komisyonumuz, herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğuna (Anayasa m. 17/1) ve ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kuralların hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanacağına (CGTİHK m. 2/1) dair mevzuat hükümlerini bir kez daha hatırlatma ihtiyacı duyar. Bu kapsamda bir tutuklama veya hapis cezasını öngören mahkûmiyet kararının infazında sağlanması gereken koşulların, insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olmasının gerekliliği açıktır (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı*, [2017/24680](#), T. 13.10.2020, § 57). Bir tutuklama veya hapis cezasını öngören mahkûmiyet kararının infazında bir kişinin; insan onuruna saygılı koşullar altında tutulması, infazın uygulanma şekli ve usulünün tutuklamanın veya mahkûmiyetin doğasında var olan kaçınılmaz ızdırıp seviyesini aşan bir sıkıntı ve zora maruz bırakılmaması gerekir (*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Mechenkov/Rusya Kararı*, [35421/05](#), 07.02.2008, § 100). Bir diğer ifadeyle hükümlü ve tutuklular, hukuka uygun olarak

uygulanan kararın sonucu olarak özgürlük hakkı dışında genel olarak tüm temel hak ve özgürlüklerden yararlanmaya devam ederler (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, [2017/35818](#), 20.10.2020, § 27; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Hirst/Birleşik Krallık Kararı, [74025/01](#), 06.10.2005, § 69*) ve hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren mahkûmiyet veya tutuklama kararının yerine getirilmesinde aranacak koşulların insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olması gerekir (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, [2017/24680](#), 13.10.2020, § 57*)

Bu kapsamda Devletin tüm organlarının temel hak ve özgürlüklere saygı duyması gerektiği, bir mahkeme kararı neticesinde özgürlüklerinden mahrum bırakılsalar dahi hükümlü ve tutukluların temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahip oldukları ancak ceza infaz kurumunda bulunmanın doğal sonucu olarak suçun önlenmesi, ceza infaz kurumunun güvenliği, düzeni ve disiplininin sağlanmasına yönelik gerekliliklere bağlı olarak sahip olunan haklar bakımından sınırlamaya tabi tutulabilecekleri, bu durumda dahi sınırlamanın zorunlu bir ihtiyaca karşılık gelmesi ve müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında orantılılık olması gerektiği, aksi takdirde demokratik toplum düzeninin gereklerinin ihlal edileceği konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

Bu bağlamda Sincan 2 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki hükümlü ve tutuklulara yönelik darp iddiaları ciddiye alınmalı, konuyla ilgili olarak gerekli tahkikatın yapılarak olayın gerçekliği araştırılmalı ve varsa sorumlular hakkında gerekli yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

Yukarıda infaz hukukundaki temel ilkelerinden birkaçına kısaca değindikten sonra inceleme yapılan ceza infaz kurumlarındaki hükümlü ve tutuklular tarafından dile getirilen şikâyet, beyan ve taleplere ilişkin Komisyonumuzun değerlendirmeleri aşağıdaki gibidir.

b. Kurum Kapasitesi

Kampüste özellikle adli suçlardan dolayı barındırılan hükümlü ve tutukluların koşullarında kapasite üstü barındırılma sorunun devam ettiği gözlemlenmiştir. Bu hususta fiziki koşul ve imkânların gözden geçirilmesinde fayda olacağı düşünülmektedir.

c. Muayene, Tedavi ve Hastaneye Sevk

Kelepçeli muayene ve tedavi konusundaki şikâyetlerle ilgili olarak Komisyonumuz öncelikle hükümlü veya tutukluların ceza infaz kurumu dışında bulundukları süre boyunca kaçmalarının önlenmesi ve kendilerine veya başkalarına zarar vermelerinin önüne geçilebilmesi amacıyla kolluk görevlileri tarafından kelepçe gibi bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçların kullanılmasının kural olarak mümkün olduğunu ancak bu araçların kullanımının tedbirin

amacını aşacak boyuta ulaşmaması gerektiğini aksi takdirde kötü muamele yasağının ihlal edileceğini hatırlatma ihtiyacı duyar (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, 2018/6657, 24.03.2021, § 33-34*). Bir diğer ifadeyle hükümlü ve tutukluların hastaneye nakilleri veya hastanede bulundukları sürede kelepçe kullanılması tek başına kötü muamele oluşturmamaktadır. Ancak kelepçeleme tedbirin gerekli olmadığı hâlde veya kelepçelenen kişinin fiziksel özelliklerinin dikkate alınmadan orantısız kullanımının kötü muamele oluşturacağı şüphesizdir (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, 2016/1616, 15.09.2020, § 42*). Dolayısıyla hangi gerekçelerin kelepçe kullanılmasını gerektirdiğinin uygulama öncesinde açık bir biçimde ortaya konularak ileride ortaya çıkabilecek hak ihlali iddialarının engellenmesi gerekmektedir.

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokolün 38. maddesinin birinci fıkrasında ceza infaz kurumu müdürlüğü bulunan yerlerdeki hastanelerde firara karşı engellerin bulunduğu muhafazalı muayene odaları oluşturulacağı ve ikinci fıkrasında da hükümlü ve tutukluların hastanelerdeki muayenelerinin firara karşı engellerin bulunduğu muhafazalı odalarda yapılacağı, jandarma personelinin muayene esnasında oda dışında bulunacağı ve gerekli güvenlik tedbirlerini alacağını, doktorun yazılı olarak talep etmesi halinde jandarma personelinin, hükümlü ve tutuklunun kadın olması durumunda ise varsa öncelikle kadın infaz koruma memurunun muayene odasında bulunacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıda zikredilen mevzuat ve mahkeme içtihatları kapsamında muayenelerin kelepçeli olarak yapıldığı ve bu uygulamanın kabul edilmemesi halinde muayenenin yaptırılmayarak hükümlü ve tutukluların kuruma geri getirildiği şikâyetleri karşısında mezkûr Protokol hükmünün titizlikle uygulanmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Ayrıca doktorun yazılı olarak talep etmesi kaydının hangi hallerde geçerli olacağına dair Protokole açık bir hüküm konulabileceği gibi bu talebin gerekçelendirilerek bir nüshasının da muayene edilecek hükümlü ve tutukluya verilmesi yönünde düzenleme yapılması uygun olacaktır. Bu şekilde kelepçeli muayene uygulamalarında keyfiliğin önüne geçilebilecek ve personelin daha dikkatli davranması sağlanmış olacaktır.

Hürriyetinden mahrum bırakılan kişilerin hasta olmaları halinde Devletin bu kişilere gerekli tıbbi yardımı sağlama yükümlülüğü bulunduğunu, bu yükümlülüğün gereği gibi yerine getirilmemesi durumunda ilgilinin hayatı veya vücut bütünlüğü bakımından tehlike arz eden acil bir duruma, ağır veya uzun süreli bir acı çekmesine sebebiyet verilmiş olması veya bu

sonuçlar gerçekleşmemesine rağmen ilgilinin tıbbi yardımdan mahrum kalmış olması nedeniyle yaşadığı stres, huzursuzluk veya aşağılanma hissine bağlı olarak muamelenin insan haysiyeti ile bağdaşmayan düzeye ulaşacak ciddiyette olması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlaline neden olabilmektedir (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, 2015/7162, 23.01.2019, § 53*). Bir diğer ifadeyle bir kişinin insan onuruna saygıyı gerektiren koşullarda tutulmasını teminen Devletin gerekli tıbbi yardımı sağlaması ve bu suretle hükümlü ve tutukluların sağlık ve esenliğini koruması gerekmektedir (*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Paladi/Moldova, 39806/05, 10.03.2009, § 71*). Bu ilkeler kapsamında ameliyat olan ve akabinde periyodik kontrolleri olan hükümlünün gerekli kontrolleri yapılmadığı için tedavinin devamı niteliğindeki ameliyatı artık olamadığı ve kurum personelinin bu konudaki ihmali davranışları nedeniyle sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkının ihlal edildiğine dair şikâyetler hakkında Komisyonumuz, gerekli incelemelerin yapılarak iddiaların gerçekliğinin araştırılmasının zaruri olduğu kanaatindedir.

Ceza infaz kurumlarında sağlık konusunda yaşanan sorunun en önemli nedenlerinden birinin personel eksikliği olması nedeniyle bu alanda ihtiyaç duyulan yeteri kadar personelin istihdam edilerek sorunun çözülmesi gerekmektedir. Sağlık personeli konusunda yaşanan sıkıntıların çözülmesi adına Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı Arasında Ceza İnfaz Kurumlarındaki Sağlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Protokolde gereken düzenlemeler yapılarak belli sayının üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırılan ceza infaz kurumlarında, kurum kapasitesine bağlı olarak bulundurulacak doktor ve diğer sağlık personeli sayılarının açıklığa kavuşturulması seçeneğinin göz önünde bulundurulması uygun olacaktır. Aynı Protokolün 5. maddesine göre; 1.000 ve üzerinde hükümlü ve tutuklu bulunan her kurumda aile hekimliği pozisyonu ihdas edilerek sağlık hizmeti sunulmakta ve kampüs içerisinde bulunup 1.000 ve üzerinde hükümlü ve tutuklu barındıran kurumlar da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Hükümlü ve tutuklu sayısı 1.000'e kadar olan kurumlar durumu uygun olan en fazla üç aile hekimine bağlanmakta, ilgili aile hekimi sağlık hizmetini, gezici sağlık hizmeti kapsamında vermektedir. Aile hekimliği uygulamasına geçilmemiş illerde ise hükümlü ve tutuklu ile personel sayısı 1000'in üzerinde olan kurumlarda haftada 5 tam gün, 500 ila 1.000 arasında olan kurumlarda haftada 5 yarım gün, 500'ün altında olan kurumlarda haftada 2 yarım gün tabipli sağlık hizmeti verilmektedir. Anılan madde uyarınca sağlık hizmetinin ne şekilde görüleceği, kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklu sayısına göre belirlendiğinden, bu maddede değişikliklerle belirlenen sayıların azaltılarak hizmetin daha etkin bir biçimde yerine getirilmesinin sağlanması Komisyonumuzca tavsiye olunmaktadır.

d. Havalandırmanın Üzerinin Fens Teli İle Kapatılması

Havalandırma bahçelerinin üzerinin fens teli ile kapatılması nedeniyle havalandırma imkânlarından yeterli düzeyde yararlanılmadığı ve bu tellerin psikolojik olarak olumsuz etkilerinin olduğuna dair şikâyetlerle ilgili olarak bahse konu tellerin kullanılma gerekçelerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bilindiği üzere havalandırma bahçelerinin üzerlerine özellikle yasal olmayan haberleşmenin engellenmesi ve bu suretle ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliğinin tehlikeye düşmemesi amacıyla fens teli çekilmektedir (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı*, [2017/36529](#), 23.05.2018, § 80). Kaldı ki Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine yer alan “*Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar.*” hükmü ve (b) bendindeki “*Hükümlülerin, Anayasada yer alan diğer hakları, infazın temel amaçları saklı kalmak üzere, bu Kanunda öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabilir.*” hükmü bu yönde tedbirlerin alınmasına cevaz vermektedir. Anayasa Mahkemesi de havalandırma bahçelerinin üzerlerine fens teli çekilmesini ceza infaz kurumunda bulunmanın bir sonucu olarak katlanılması mümkün ve muhtemel tedbir olarak kabul etmektedir (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı*, [2017/36529](#), 23.05.2018, § 83). Dolayısıyla Komisyonumuz da çekilen fens tellerinin ceza infaz kurumunun güvenliğini teminen özellikle kanuna aykırı haberleşmenin engellenmesinde uygulanabilir bir tedbir olarak kabul görmektedir.

e. Süreli veya Süresiz Yayınlardan Yararlanma

Mahkeme tarafından hakkında yasaklama kararı olmamasına rağmen birçok yayının ve gazetenin hükümlü ve tutuklulara verilmediğine dair şikâyetler konusunda Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “*Süreli ve süresiz yayınlardan yararlanma hakkı*” başlıklı 62. maddesinde kapsamlı düzenlemelere yer verilmiştir. Anılan maddede hükümlülerin, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahip olduğu, resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınların, hükümlülere ücretsiz olarak ve serbestçe verileceği, eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitaplarının denetime tâbi tutulamayacağı, kurum disiplini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları

kapsayan hiçbir yayının hükümlüye verilmeyeceği, Basın İlân Kurumu aracılığıyla resmî ilan ve reklam yayınlama hakkı bulunmayan gazetelerin ceza infaz kurumuna kabul edilmeyeceği ancak ilan ve reklamın geçici süreyle kesilmesi hâlinin bu hükmün dışında olduğu ve yabancı dilde yayımlanmış gazete ve dergilerin ceza infaz kurumuna kabul edilmesinde Adalet Bakanlığının yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

Sürelî ve süresiz yayınlardan yararlanma hakkına dair uyuşmazlıklar müteaddit defalar Anayasa Mahkemesi kararlarına da konu olmuş ve Yüksek Mahkeme bu konuda kapsamlı kriterleri aşağıdaki şekilde ortaya koymuştur:

"37. Anayasa Mahkemesi, mevcut başvuruya benzer şikâyetlerde derece mahkemelerinin ve kamu gücünü kullanan diğer organların gerekçelerinin ilgili ve yeterli sayılabilmesi için kararlarda bulunması gereken ve benzer başvuruların koşullarına göre değişebilecek unsurları şu şekilde belirlemiştir:

i. Başvurucunun hangi suçtan dolayı hangi tür ceza infaz kurumunda bulunduğu ve başvurucunun bulunduğu ceza infaz kurumu ile işlediği suçun söz konusu tedbirin alınmasında bir etkisinin bulunup bulunmadığı değerlendirilmelidir.

ii. Bir yayının tümünün veya bir kısmının mahkûma verilmemesi şeklindeki kısıtlamanın mahkûmun ıslahı ile bağlantısı var ise yayının içeriği ile mahkûmun ıslahı arasındaki ilişkinin tam olarak gösterilmesi gerekir.

iii. Her mahpusun toplumsal geçmişi ve suç sicili, entelektüel kapasitesi ve kabiliyeti, şahsi tabiatı, hapis cezasının süresi ve tahliye edildikten sonrası için beklentileri dikkate alınmalıdır.

iv. Bu bağlamda söz konusu yayınların, terör suçlarından mahpus olan kişilerin iddia edilen mağduriyetlerin sorumlusu olarak gördükleri kişilere veya devlete karşı daha fazla şiddete yönelmelerine sebebiyet verip vermediği değerlendirilmelidir.

v. Mahpusa verilmeyen sürelî veya süresiz yayının cinsi, içeriği, yayımlayanı ve sorunlu görülen kısımların hangileri olduğu belirtilmeli ve mahpusa verilmesi sakıncalı bulunan kısımların detaylı analizi yapılmalıdır.

vi. Böyle bir analizin yapılabilmesi için eğer söz konusu yayının terör örgütleriyle veya terör faaliyetlerinin meşru gösterilmesiyle bir ilişkisi varsa mahpusun ifade özgürlüğü ile demokratik toplumun terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı kendini korumaya ilişkin meşru hakkı arasında denge kurulmalıdır.

vii. Zikredilen dengelemenin yapılabilmesi için;

- Bütünüyle ele alındığında müdahaleye konu yayının özel bir kişiyi, kamu görevlilerini, halkın belirli bir kesimini veya devleti hedef gösterip göstermediğinin, onlara karşı şiddete teşvik edip etmediğinin,

- Bireylerin fiziksel şiddet tehlikesine maruz bırakılıp bırakılmadığının, bireylere karşı nefreti alevlendirip alevlendirmedeğinin,

- Yayında iletilen mesajda şiddete başvurma'nın gerekli ve haklı bir önlem olduğunun ileri sürülüp sürülmediğinin,

- Şiddetin yüceltilip yüceltilmediğinin; kişileri nefrete, intikam almaya, silahlı direnişe tahrik edip etmediğinin,

- Suçlamalara yer vererek veya nefret uyandırarak ülkenin bir kısmında veya tamamında daha fazla şiddete sebebiyet verip vermeyeceğinin,

- Söz konusu yayında yer alan ifadelerin ceza infaz kurumunun güvenliğini, disiplinini ve düzenini tehlikeye düşürüp düşürmediğinin,

- Terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı olarak haberleşmelerine neden olup olmadığının,

- Kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakaret oluşturan ifadeleri içerip içermediğinin,

- Yayın tarihinde veya mahpusa verilmesinin istendiği sırada ülkenin bir kısmında veya tamamında çatışmaların yoğunluk derecesi ile ceza infaz kurumu ve ülkedeki tansiyonun yükseklik derecesinin yayının mahpusa verilmesine etki edip etmediğinin,

- Karara konu sınırlayıcı tedbirin, demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik olup olmadığının ve tedbirin başvurulabilecek en son çare niteliğinde bulunup bulunmadığının,

- Son olarak sınırlamanın, güdülen kamu yararı amacını gerçekleştirmek için ifade özgürlüğüne en az müdahale eden ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının yayının içeriğiyle birlikte değerlendirilmesi gerekir." (Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, [2015/18100](#), 12.09.2018; Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, [2015/16870](#), 21.03.2018, § 29-30; Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, [2015/18932](#), 22.03.2018, § 28; Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, [2015/15980](#), 22.03.2018, § 28)

Yukarıda zikredilen mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararları bir bütün olarak değerlendirildiğinde bir yayın hakkında mahkemelerce yasaklama kararı verilmemiş olması, o yayının doğrudan doğruya hükümlü ve tutukluya verilmesini gerektirmez. Hakkında yasaklama kararı verilmemenin yanında talep edilen süreli veya süresiz yayının kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan nitelikte de olmaması gerekir. Dolayısıyla talep edilen yayınların bu hükümler çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak süreli ve süresiz yayınların hakkaniyete uygun ve Anayasa Mahkemesinin öngördüğü kriterleri karşılayan bir yöntemle hükümlü ve tutuklulara tesliminin sağlanması amacıyla etkin ve denetlenebilir bir usulün tesis edilmesi gerektiği Komisyonumuz tarafından düşünülmektedir.

f. Radyo, Televizyon Yayınları ile İnternet Olanaklarından Yararlanma

Kimi televizyon kanallarının talep edilmesine rağmen yayın listesine dâhil edilmediğine dair şikâyetler de Komisyonumuz tarafından öncelikle mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Televizyon yayınlarından yararlanma hakkı, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 67. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; hükümlü ve tutuklular, ceza infaz kurumlarında merkezî yayın sistemi bulunduğu takdirde bu sisteme bağlı olarak radyo ve televizyon yayınlarını izleme hakkına sahiptir. Merkezî yayın sistemi bulunmayan kurumlarda, yararlı olmayan yayınların izlenmesini ve dinlenmesini engelleyecek önlemler alınmak suretiyle bağımsız anten kullanılarak televizyon ve radyo izlenmesine ve dinlenmesine izin verilmekte, bu cihazlar, bedeli kendisi tarafından ödenmek koşuluyla hükümlü adına kurumca satın alınmakta ve her ne biçimde olursa olsun dışardan gelenler tarafından getirilen radyo, televizyon ve bilgisayarlar kuruma alınmamaktadır.

Unutmamak gerekir ki, ceza infaz kurumunda bulunmanın kaçınılmaz sonucu olarak merkezî yayın sistemi kapsamında tüm hükümlü ve tutukluların ortak erişimine açılacak bir kanal listesi hazırlanması zorunlu olup, herkes için bireysel bir yayın listesinin oluşturulması mümkün değildir. Merkezî yayın kapsamında gösterilecek kanalların tespitinde ise hükümlü ve tutukluların bireysel talepleri göz önüne alınmaktadır. Yayın listelerinin ne suretle oluşturulacağı yönünde mevzuatta açık bir hüküm bulunmamasına rağmen idare ve gözlem kurulları, demokratik bir yöntem tercih ederek hükümlü ve tutuklular arasında anket yaparak

merkezî yayında bulunacak kanalları belirlemektedir. Ancak yayın listesinin belirlenmesi amacıyla yapılan ankette bir kanalın tercih edilmesi, o kanalın yayın listesine alınması için tek başına yeterli değildir (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, BN. [2014/4397](#), T. 21.09.2016 § 44*). Bu yayın listesi oluşturulurken kurumun imkânları, kurum kapasitesi ile infaz hukukunun gerekliliklerinin göz önünde bulundurulması gerektiği açıktır (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, BN. [2014/13310](#), T. 18.07.2018 § 23*). Bu konuda infaz hukukunun gerekliliklerinden en önemlisi, kurum güvenliğinin sağlanmasıdır. Bu gereklilik karşısında kurum güvenliğini tehlikeye düşürecek nitelikte yayın yapan kanalların yayın listesine alınmamasının hukuka aykırılık teşkil etmeyeceği açıktır.

Diğer taraftan ceza infaz kurumlarında düzenin ve güvenliğin sağlanması ve bu hususu tehdit edecek her türlü uygulamanın engellenmesi, kurum idaresinin başlıca görevidir. Dolayısıyla talep edilen kanal veya kanalların izlenmesine izin verilmesi durumunda adli ve terör hükümlüleri arasında infiale neden olabilme riski öncelikle göz önünde bulundurulmalıdır. Yapılan ankette yüksek talep görmesine rağmen ceza infaz kurumunda düzen ve disiplinin sağlanması amacıyla herhangi bir kanalın merkezî yayına alınmaması mümkündür. Kaldı ki, RTÜK tarafından söz konusu kanalın yasaklanmamış olması da ankette yüksek talep gören kanalın yayın listesine alınması için yeterli değildir (*Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, BN. [2014/4397](#), T. 21.09.2016 § 45*). Yayın listesinde bulunacak kanallar belirlenirken bazılarının liste dışında bırakılması, ceza infaz kurumlarında düzenin ve güvenliğin sağlanması ve kamu düzeninin sağlanması amacıyla demokratik toplum düzeni bakımından Komisyonumuz tarafından da gerekli görülmektedir.

g. Beslenme

Yemeklerin yeterli ve besleyici olmadığı ve aynı zamanda yemek kalitesinin düşük olduğu, diyet yemek zorunda olan hükümlü ve tutuklulara gereken diyet yemeklerin verilmediği, kurumda anneleriyle birlikte kalan çocukların beslenmesi için gerekli gıdaların temin edilmediği, çocukların beslenmesinde ihtiyaç duyulan gıda maddelerin hem miktarının hem de çeşitliliğinin artırılmasının gerektiğine dair şikâyetlerin giderilmesi için bütçe imkânları elverdiği ölçüde günlük iâşe bedelinin uygun görülecek miktarda artırılması yönünde çalışmalar yapılması uygun olacaktır.

Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İâşe Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin son fıkrasındaki “Çocuk hükümlü ve tutuklular ile kurumda annesiyle birlikte

kalan çocuklara, süt emziren anneler ve hamilelere durumlarına uygun ve Bakanlıkça belirlenen tutarda gıda verilir.” Hükümü uyarınca özellikle kurumda annesiyle kalan çocukların beslenmesi için verilen gıda maddelerinin miktarlarının artırılması ve çeşitliliğin sağlanması yönünde Adalet Bakanlığı tarafından gerekli çalışmanın yapılarak, zorlu koşullarda yaşanan çocukların bedensel ve zihinsel gelişimlerinin sağlanması gerekir.

Annesiyle kalan çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun oyuncak, boya, defter ve kitapların, kıyafetlerin bedelsiz olarak temin edilerek zaten çocuklar için zorlu yaşam koşullarına neden olan ceza infaz kurumu koşullarının bir nebze de olsa hafifletilmesinin sağlanması tavsiye olunmaktadır.

Birçok temel ihtiyaç maddesinin tedarik edilemediğine ve kantinden alınan ürünlerin fiyatlarının piyasa rayicinden yüksek olduğuna dair şikâyetlerin önüne geçilmesi adına aynı ürün grubunda, marka çeşitliliğinin sağlanarak farklı fiyat aralıklarında ürün temin edilerek herkese ekonomik durumuna göre alışveriş yapma imkânın sağlanması uygun olacaktır.

h. Ziyaret Sürelerinin Fiilen Kullandırılması

Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelikte görüş sürelerinin ne kadar olacağı düzenlendikten sonra görüş süresinin görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletileceği hükmüne yer verilmiştir. Bu hüküm uyarınca kurum yetkililerinin belirlenen bu sürelerin tam olarak kullandırılması konusunda gereken her türlü tedbiri almaları gerekmektedir. Dolayısıyla yapılan görüşmelerde yoğun bir şikâyet konusu olan görüş için belirlenen sürenin çoğunun görüş alanına gidiş ve gelişte geçtiği iddialarının araştırılması ve sonuç olarak görüş süresinin fiilen kullandırılması yönünde gereken tedbirlerin alınması gerektiğine işaret edilmiştir.

i. Kütüphaneden Yararlanma

Üniversiteye kayıtlı olanların, koşulların kalabalık olmasından kaynaklı olarak ders çalışacak alan bulamadıkları iddiaları ciddiye alınmalı, eğitim ve öğretim hakkının tam anlamıyla kullanılabilmesi adına öğrenci hükümlü ve tutuklulara kütüphaneyi kullanma imkânı verilmelidir.

j. Dilekçe Hakkının Kullanılması

Dilekçelerin işleme alınmadığı ve kamu kurumlarına gönderilmediği iddiaları genel olarak dile getirilmiş olup Komisyonumuz, bu şikâyetlerle ilgili olarak öncelikle Anayasanın

74. maddesinde ifadesini bulan vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahip olduğu ve kendileriyle ilgili başvuruların sonucunun gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilmesi gerektiği kuralını hatırlatma ihtiyacı duymaktadır.

k. İnfaz Koruma Memurlarının Durumu

Ceza infaz kurumlarında görev yapan personelin yoğun ve ağır iş yükü altında çalıştığı bilinen bir gerçek olmakla birlikte bu durum bizzat yerinde yapılan incelemelerde de görülmektedir. Bu sorunun çözülmesi için personel sayısının yeterli seviyeye çıkarılması için gereken adımların atılmasının elzem olduğu görülmektedir. Diğer taraftan yoğun ve ağır iş yükü altında çalışan infaz koruma memurlarının özlük hakları başta olmak üzere çalışma koşullarında iyileştirme yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda infaz koruma memurlarının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca tabi oldukları hizmet sınıfının değiştirilmesi bir başka yöntem olarak benimsenebilir. Ayrıca sözleşmeli olarak çalışan infaz koruma memurları ile kadrolu olanların özlük hakları başta olmak üzere birçok konuda farklı hükümlere tabi tutulmaları, eşit işe eşit ücret ilkesi ve fırsat eşitliği ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir. Çalışma barışını bozan bu uygulamalara yönelik çalışmalar yapılmasının bu alanda yaşanan sorunlarının büyük oranda çözülmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

7. SONUÇ

Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu tarafından 26/10/2023 tarihinde Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde gerçekleştirilen inceleme ziyareti sonucunda elde edilen tüm bilgi ve belge ile yapılan görüşmeler neticesinde tanzim edilen raporumuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına saygı ile arz olunur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARINI İNCELEME ALT KOMİSYONU

KARAR CETVELİ

Toplantı No : 3

Karar No : 2

Tarih : 31.01.2024

Karar : Sincan Ceza İnfaz Kurumları Raporu Kararı

Yasama Dönemi: 28

Yasama Yılı : 2

Başkan İbrahim YURDUNUSEVEN Afyonkarahisar Milletvekili	Üye Mustafa ALKAYIŞ Adıyaman Milletvekili
Üye Abdurrahman TUTDERE Adıyaman Milletvekili <i>Muhalefet Şerhi Vardır</i>	Üye Yüksel Selçuk TÜRKOĞLU Bursa Milletvekili <i>Toplantıya Katılamadı</i>
Üye Mustafa YAVUZ Bursa Milletvekili	Üye Mehmet Sait YAZ Diyarbakır Milletvekili
Üye Adem YILDIRIM İstanbul Milletvekili	Üye Naci ŞANLITÜRK Ordu Milletvekili
Üye Mahmut TANAL Şanlıurfa Milletvekili <i>Muhalefet Şerhi Vardır</i>	Üye Nevroz Uysal ASLAN Şırnak Milletvekili <i>Toplantıya Katılamadı</i>

CUMHURİYET HALK PARTİSİNİN EK GÖRÜŞÜ, MUHALEFET ŞERHİ

✓ Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik hazırlanan “Hükümlü ve Tutuklu El Kitabı’nın, hazırlanış amacına uygun olarak, hükümlü ve tutuklulara dağıtılması gerekmektedir. Söz konusu el kitabına kolayca ulaşılmaması, hürriyetin yoksun bırakılan hükümlü ve tutukluların, cezaevlerindeki haklarını öğrenmelerini engelleme maksadı olarak anlaşılmaktadır. Hükümlü ve Tutuklu El Kitabı’nın devamına, dilekçe örnekleri eklenerek, hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin hak araması kolaylaştırılmalıdır. Öte taraftan cezaevlerinde tanınan “Sohbet hakkı”na ilişkin bilgiler, Hükümlü ve Tutuklu El Kitabı’na eklenmeli ve aynı zamanda sohbet hakkının kullanımı sağlanmalıdır.

✓ Sincan Ceza İnfaz Kurumları’nda görüşme sağlanan hükümlü ve tutuklular, merkezi radyo sisteminde sadece TRT Radyo ve Diyanet Radyo’nun kayıtlı olduğunu dile getirerek, sisteme dahil edilen radyo kanallarının sayısının artırılmasını talep etmektedir. Cezaevi sakinlerinin talebi doğrultusunda erişilebilen radyo kanalı sayısı artırılmalıdır.

✓ İktidara muhalifliğiyle bilinen televizyon kanallarının sisteme dahil edilmemesi de eleştiri konusu olmaktadır. Yine Evrensel, Yeni Yaşam, haftalık yayınlanan Oksijen Gazetesi gibi iktidar muhalifi gazetelerin girişinin yasaklanması da kabul edilemez niteliktedir.

✓ Komisyon Başkanlığınca hazırlanan Sincan Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu’nda, hükümlü ve tutukluların talep ettiği televizyon kanallarının, yasaklanan yazılı ve görsel yayınların hangileri olduğunun, somut isimlerle yazılmaması, önemli bir eksikliktir.

✓ Ayrıca diğer tüm dillerdeki (Arapça, İngilizce, Fransızca vs.) yayınlara ilişkin her türlü kolaylık gösterildiği halde Kürtçe kitap konusunda zorluk çıkarıldığı yönündeki şikayetler, heyete iletilmiştir. Kürtçe yazılı kitapların, basılı eserlerin, cezaevi girişinde zorluk çıkarılmadan talepte bulunan hükümlü ve tutuklulara ulaştırılması gerekmektedir.

✓ Cezaevinde kişi başı kitap sayısı sınırlaması, bir hak ihlalidir. Koğuştaki kişi başına kitap bulundurma sayısında artış sağlanmalıdır. Hükümlü ve tutukluların kitaplara erişimi kolaylaştırılmalıdır.

✓ Yemeklerin iyi pişirilmediği, gerekli özen gösterilerek hazırlanmadığı yönündeki şikayetlerin ortadan kaldırılması için ise alanında uzman kadrolu aşçı istihdamı sağlanmalıdır. Hükümlü ve tutukluların yemekler için “Doymuyoruz” şeklindeki şikâyeti de görmezden gelinmemelidir.

✓ Sincan Ceza İnfaz Kurumları'nda inceleme çalışması yapılırken yakınları için gelen ziyaretçilerle de görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde ziyaretçiler, girişlerde kötü muameleye maruz kaldıklarını ifade etmiştir. "Cezaevinde yakınımız var diye ses çıkarmıyoruz" diyen ziyaretçiler, geride bıraktıkları yakınları için duydukları endişeden dolayı kötü muameleye yüksek sesle itiraz edemediklerini belirtmiştir.

✓ Cezaevi sistemi içindeki mahpusların, hijyen koşullarına ilişkin şikayetleri görmezden gelinmemelidir. Yatakların, battaniyelerin, nevresimlerin belli aralıklarla yıkanmadığı, kirlilik nedeniyle uyuz vb. hastalık risklerinin olduğu şeklinde mahpusların şikâyeti olmuştur.

✓ Sincan Ceza İnfaz Kurumları yerleşkesindeki hükümlü ve tutukluların, koğuşlarında kapasite üstü barındırılması sorununun, beslenme sorununun, muayene, tedavi ve hastaneye sevk sorununun çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Aylarca revir sırası beklenmesi, cezaevi dışındaki hastanelerde tedavi imkânı için 1-2 yıl sıra beklenmesi, anayasal bir hak olan sağlık hakkının engellenmesidir.

✓ Cezaevinde dile getirilen banyo süresi şikâyeti de giderilmelidir. Örneğin 40 kişilik bir koğuş için sıcak suyla banyo sırası geldiğinde her bir hükümlü ve tutukluya sadece 6 dakikalık bir süre kalmaktadır.

✓ Hükümlü ve tutukluların, dışarıdaki yakınlarıyla yaptıkları telefon görüşmelerinde çeşitli sebeplerle kesinti yaşandığında, kalan konuşma süresinin kullandırılmaması, keyfi bir uygulamalıdır. Teknik sorunlardan dolayı görüşmeleri yarıda kesilen hükümlü ve tutuklulara, kalan konuşma süreleri sonrasında kullandırılmalıdır.

✓ Komisyon tarafından elektriklerin kesilmesi, arıza vs. sebeplerle telefon görüşmelerinde kesinti yaşanması ve kalan konuşma sürelerinin kullandırılmaması, özel günlerde verilen ilave telefon görüşmeleri hususundaki taleplerin dikkate alınmasını önerilmiştir.

✓ Ayrıca yerleşkede aile fertleriyle telefonla görüşen mahpuslar, ses izolasyonunun olmaması nedeniyle konuşmalarının herkesçe duyulduğu şeklinde şikayetlerini dile getirmişlerdir. Telefon görüşmeleri sırasında diğer hükümlü ve tutuklulara ses gitmemesi amacıyla gerekli ses izolasyonu uygulaması yapılmalıdır.

✓ Sincan Ceza İnfaz Kurumu'nda havalandırma sisteminin sağlıklı şekilde çalışmaması, olası bir facia riskine karşı yangın merdivenlerinin kilitli tutulması şikâyeti giderilmelidir.

✓ Bazı koğuşlarda yeni gelen mahpuslara görevliler tarafından “hoş geldin dayaağı” adı altında kötü muamelede bulunulduğu iddialarına karşı gerekli adımların atılması gerekmektedir. Ziyaret esnasında bu şikâyetin dile getirilmesine rağmen raporda yer almaması, görmezden gelinemeyecek bir eksikliktir.

✓ Ayrıca tutuklular İdari Gözlem Kurulu kararıyla infaz yakmaların çok yaygınlaştığını, gerekçe olarak da; ziyaretine gelen arkadaşlarının aileleriyle selamlaşması, çok kitap okunması gibi trajikomik gerekçeler öne sürüldüğünü ifade etmişlerdir. İddia edildiği üzere İdari Gözlem Kurulundaki keyfi uygulamalar denetlenmelidir.

✓ Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulunun raporlarında, ziyarette bulunan Komisyon üyeleri ve ziyarette yer alan diğer görevliler hakkında bilgilere yer verilmemiştir. Meslek tanımına, görev yerine ilişkin bilgilere yer verilmemiş olması, raporu eksik kılmaktadır. Bu eksiklik, raporun denetlenebilirliğini zedelemekle birlikte ilgili kişiden bilgi alınmasına ihtiyaç duyulması halinde sürecin zorlaşmasına sebebiyet vermektedir.

✓ Tespit edilen ihlallerin ve mahpus taleplerinin her bir koğuş için ayrı ayrı ve detaylı bir biçimde yazılmamış olması, taleplerin karşılanmasını ve ihlallerin önlenmesini zorlaştıracak gibi geri bildirim oluşturabilme açısından da süreci sekteye uğratmaktadır.

✓ Sincan Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü ve tutuklulara yönelik saat takma ve tespih taşıma yasağının kaldırılması gerekmektedir.

Abdurrahman TUTDERE
Adıyaman Milletvekili

Av. Mahmut TANAL
Şahliurfa Milletvekili